

2

THESES PHILOSOPHICAE, Quas DEO Opt. Max. auspice,

SVB PRÆSIDIO IACOBI SIBBALDI,
Adolescentes Magisterii Candidati, in ACADEMIA
MARESCHALLANA, Die vicesimo Iulii
propugnabant, ab Aurora ad Meridiem.



ALTDORFIE,
Excuderat EDVARDUS RABANUS,
Anno Domini 1625.

CLARISSIMO VIRO
PAVLO MENEZIO

A KINMONDE, PRÆFECTO
ABREDONIÆ AMPLISSIMO:

Reverendis in CHRISTO Patribus

D^{no} GVLIELMO FORBESIO,

Rectori Academiæ Mareschalla-

næ Magnifico, Sacro-Sanctæ Theolo-

giæ Doctori Dignissimo, Pastori

ECCLESIÆ EDINBURGENSIS

Vigilantissimo:

D^{no} GVLIELMO GVILDO,

PASTORI ECCLESIÆ REGIS.

EDYARDI FIDELISSIMO,

Candidati dedicant cop-

secramtūque.





INGRATI postulemur, Consul Amplissime, Reverendi in CHRISTO patres, si erga vos, quibus Athæneum hoc, alma parens nostra tot stabilitatis præsidia, & dignitatis ornamenta debet, nullo affectum & observantiam monumento testati, hinc migremus. Ingratitudinem imprudentia cumularer, si vel alios tenuitati nostræ æquiores, vel aliunde dignius speraremus impolito huic sætui patrocinium quam à laudatissimi nominis vestri auspicio, quod & bonos tanquam illicium invitare, & improbos invidosque seu amuletum potest avertere. Ac amoris quidem vestri propensæque in nos benevolentiz certissima sunt pignora. Tu enim, Consul Amplissime, non tantum singulari Republicam hanc nostram literariam favore complecteris, sed & ejusdem commoda, junctis cum Senatu ABREDO-
NANO curis, ea sollicitudine & vigilantia meditaris, quæ summa quæque pollicentur: Tu vero, Reverende Forbesi, dignatus Academiz nostræ præesse, non tantum sufflamina-
nata imminentis ruinz rota, summo labore, vigilantia, liberalitate sic eam restituisi, ut marmoream reliqueris, quâ lateritiam accepisti, sed & lis virtutum, pietatis, eruditionis succis ex divino illo pectore ubertim manantibus, juventutis ingenia imbuisti ut nesciamus mirarentur ne præsentem omnes magis, an doleant creprum sibi. Quorum Tu Guilde Reverende premeus vestigia, liberali animo manûq; in propyleum nostrû magnifice exstruendum summo urbis & Academiz ornamento impendisti. Quid mirum ergo si vobis nostrorum omnium voluntates & labores libenter affluunt, & velut in ipsos fontes gratissime refunduntur, cum feracissimo illo meritorum amore nos totos vestros feceritis? Quid? quod & eadem virtuti vestræ debebamus, virtuti quam admirari infantiam nostram potius decet, quam intemperantius prædicare, præsertim

sertim cum nobilis vestra verecundia ceteris virtutibus
par laudis onera deviter. Nos certe huic obsequuti, im-
peravimus reluctanti amoris ut sileat re, Consul amplissime,
vigilantia, fide, humanitate, tuis titulis, tuis honoribus pa-
rem: teque etiam, Reverende Forbesh, infinita memoria, in-
defesso labore antiquitatis Bibliothecam, ore pio, erudito
Ambrosiæ & Nectaris fluminibus diffuente spirantem: quin
& te Reverende Guilde stantem in propugnaculis domus
DEI, non coronatum & mollem, sed pulverulentum &
coloratum, contra errorum monstra victuris ingenii mo-
numentis pugnantem, interque cœlestium palmarum fru-
ctus spiritum ipsum exhausturum taceat. vota nostra sunt
ut tantæ virtutis sacrario debitum & destinatum propen-
sissimi hoc amoris Anathema benigne suscipiatis, & ut nos
eos posthac sequamur vitæ exemplar, qui ingenio nunc
patrocinantur. Vtraque spe pleni, tibi Consul amplissime fau-
sta omnia, & ABERDONIÆ cui cum laude præzes virtutem &
fortunam æternæ pacis fœdere concurrentes ut maximam
& optimam urbium faciant: vobis vero, Patres Reverendi,
fœlicissimos hic laborum successus, & posthac æternâ pra-
mia comprecamur.

Vobis Devotissimi,

ALEXANDER BYRNATVS.

ANDREAS NOBILIS.

GVLIELMVS AIDIKS.

GVLIELMVS ALEXANDER.

GVLIELMVS DALGARDNEVS.

GVLIELMVS MELDROMIVS.

HENRICVS GRAYVS.

IOANNES RAYVS.

IOANNES SKENEVS.

THOMAS MAKENEZEVS.

WALTERVS HEMPTSEIDVS.

THESES LOGICAE.

Logicam nec Scientiam, nec Artem esse.

THES. I.



ABSOLUTA & simpliciter dicta necessitas, Scientiæ profecto necessaria (nam & Artes hypothetica necessitate gaudent) in entibus Logici non reperitur: hæc enim quia nobis non natura debent principium, taliaque sunt, non quod à natura, sed quia à nobis fiunt, certè necessaria tantum sunt ex hypothesi, finis liberè & contingenter à nobis intenti. clarissimè ergo deducitur immeritò Logicam à plerisque veterum scholasticorum, & recentium Iesuitarum, Scientiarum albo esse adscriptam.

II Quod nonnulli dicunt multa hic per causam cognosci, Scientiæ non est privilegium, sed artibus omnibus commune, si fulem Philosopho habeas, in hoc ab experientia artem secernenti, quod illa tantum quod sit, hæc etiam propter quid sit cognoscat. Nec ponderis majoris est quod dicunt alii demonstrationes potissimas hic inveniiri; omnis enim demonstratio quæ hic adferri solet, vel potissima non est, si Logica sit, quia omnem contingentiam non excludit, aut si potissima sit, quales sunt ea quæ de operationibus mentis fiunt, certè Logica non est, sed Physica propria, ad quam spectat illarum operationum consideratio.

A

Lices

Theſes Logicæ.

III Licet artibus, quam ſcientiis ſimilior ſit Logica, ars tamen non eſt, cum illius operatio *ποιητική* non ſit, qua profeſſio poſt ſe exterius aliquod opus relinquit, ſi Philoſopho credamus, hoc ad faciendam neceſſario exigenti, utur ad id eludendum multi ſe torqueant: quod ſi nec Scientia nec ars ſit, valde improbabiliſ Suarii & Ruuii ſententia, qui utramque eſſe volunt.

Logicam eſſe habitum instrumentarium.

IV **I**nſtrumenti formalis ratio in hoc ſita eſt, ut applicetur à ſuperiore agente ad eliciendum actum, non ſuum, ſed principalis agentis proprium; Logica ergo cum à ſcientiæ habitu, tanquam principali agenti adhibeatur ad actum ſcientificum miniſterio ſuo educendum, meritis habitus instrumentarius cenſetur.

V Quod vero hoc non repugnare arti, ſed illi neceſſarium eſſe nonnulli arbitrantur, falſum eſt, ars enim omnia in ſuo genere, habitus principalis eſt, ultimumque ſuum actum ſine alterius ſuperioris habitus conſuſu principaliter elicit: hoc v. g. in frænifactoria arte luce clareſcit, que equeſtris actum instrumentaliſ non educit, niſi forte velis vilem artem generoſis equitibus inſeſe, eoſque quod impune & bonâ illorum veniâ nemo dixerit denominare.

VI Hinc tandem ſequitur Logicam, non tantum à quinque iſtis habitibus ab Ariſt. 6. Ethic. enumeratis excludi, ſed ne virtutem quidem intellectualem eſſe: hac enim cum diſpoſitio ſit ad perfectum actum & optimum duo requirit: 1. Ut dicat verum quia id obiectum intellectus eſt: 2. Ut in hoc ſe habeat ad modum principalis agentis, non instrumenti.

De numero prædicabilium.

VII **S**ola abſtractio ab inferioribus rem in eſſendo (ut ita loquamur) univerſalem efficit, (nam alteram illam, que eſt à ſubjecto, nihil vetat rei prout eſt ſingularis convenire) cum ergo illa tantum duplex eſſe poſſit, ab eſſentia nimirum, vel numero div

Theses Logicæ.

ro diversis, clarum est, duo tantum universalia esse genus & speciem.

VIII Differentia tamen proprium & accidens merito predicabilium numero accensentur: illa enim universalitate præsupposita de subiectis suis quibus universaliter inexistunt, prædicari possunt; imo præter hæc omnia adhuc dantur alia non iniuriatamen à Porphyrio omissa, vel quia ad hæc reducuntur, vel quia eorum ad scientias percipiendas cognitio minus necessaria est.

An relationes sint de essentia absolutorum.

IX Pars affirmativa cum Thomistis pene omnibus Suariorum & Ruvio his fundamentis inmitentibus placuit; quod scilicet secundam receptam Arist. & sequaciam doctrinam potentia speciem ab objectis desumant, multaque sint absoluta quæ sine ordine ad aliud concipi nequeant: oppositam tamen Scoti sententiam tanquam firmitioribus rationibus suffultam amplectimur.

X Ac primo quidem ut ratiocinatur Scotus 4. Sent. Distinct. 12. Quest. 1. cum absolutum in esse suo constitutur per talem naturam quæ terminum non postulat, quomodo respectus seu relatio quilibet esse terminum efflagitans dabit esse absolutum, quod terminum non requirit, cum nulla forma effectus formales oppositos elargiatur.

XI Porro si ulla relatio essentialis sit, vel fundamentum habet, aut non, si prius, essentialis non est, essentialia enim fundamento non indigent, sed ipsa sunt aliorum fundamenta, si posteriori, relatio non est, cum natura relationis rationem referendi exigit, aliquin qualibet relatio cuilibet competere possit.

XII An non ergo inquires, specificantur potentia ab actibus & objectis? speciem desumunt quidem ab iis sed extrinsece, tanquam à fine & mensura. Quicquid enim ad finem ordinatur tale in essentia est quale finis esse postulat, prout tale res habet esse, quia hunc habet efficientem aut ideam. Sed absoluta multa nequeunt à nobis intelligi, esto, imperfectioni conceptus tui non veram naturam imputa.

Theſes Logicæ.

An una numero relatio terminari poſſit ad diſtinctos numero terminos.

XIII *Sequaces Thomæ vati accidentia ſolo numero diſtincta, eidem non poſſe ineſſe, relationem eandem ad multa ſolo numero diſtincta extendi poſſe, non per intrinſecum augmentum, ſed per ſolam ſuppoſitionem termini extrinſecam, affirmant.*

XIV *At quomodo relatio extendetur abſque relatione nova? Quid illa que ſo extenſio eſt? Abſolutam quid an ad aliquid? Quicquid dicunt, contradicunt ſibi: ſi prius, ergo per eam nihil referunt: ſi poſterius, cum nova ſit, nova quoque erit relatio.*

XV *Immo ut ut forma reſpiciens extendi poteſt, reſpectum tamen ipſum extendi impoſſibile videtur: quid enim aliud reſpectus eſt quam terminatio ad talem terminum? aut quomodo ad certum terminum ordinatio extra ſuum terminum poteſt ſervi? ſi novam dixeris eſſe terminationem, nova utique relatio erit, quæ formaliter nihil aliud eſt, quam ordinatio fundamenti ad terminum.*

XVI *Deniq; unico adhuc filio nato, an relatio eſt in patre qua referretur ad filium naſciturum? ſi dicas quoad ſubſtantiam eſſe, non quoad extenſionem: contra, relata ſimul quoad ſubſtantiam eſſe debent, imò & extenſio relationi maxime ſubſtancialis eſt, quam nihil eſt aliud, quam terminatio ad certum terminum.*

De propoſitionibus immediatis.

XVII *Propoſitiones aliquas necesse eſt immediatas eſſe, cum cauſa eorum ſubjecti ratione, ſi enim omnis immediata eſſet, à medio ſcientia omnis auferretur, quippe conclusio quævis ab infinitis prioribus penderet, cognoscendia, quia prioribus, ſcitu tamen impoſſibilis, quia infinitis.*

XVIII *Connexio tamen quoruncunque terminorum cum eis creatum ſit cauſam habet aliquam, ſed per eam utpote à terminis nulla ratione diſtinctam, minime demonſtrabilis eſt. unde non obſcure deducet iudicio ſus lector hominem multa demonſtrare poſſe, quæ proſecto Angelus limpidiſſimi intellectus creatura non poteſt.*

xix Propo.

Theses Logicæ.

XIX Propositiones etiam essentielles, quæ sunt & videntur maxime immediate ac indemonstrabiles, possunt demonstrari à priori, quod quomodo repugnantiam non involvat, tam facile est conjicere ut otiosi esset hominis explicare.

XX Propositiones vel actu vel virtute immediatas demonstra-
 Ho omnis requirit, quomodo enim præmissæ conclusioni consuetudinem
 tribuent nisi habuerint, & quomodo habebunt nisi in sua resolvantur
 principia.

XXI Resolutio tamen minimè necessaria si absque ea aliâ ratione certissime sciantur, ut propterea neutiquam demonstrationes Theologiae deneganda, quod resolutione illa in principia prima destituta, præmissas suas non demonstret sed credat.

XXII Potissima demonstratio non nisi potissimis conditionibus
contenta propositiones omnes alia immediatas postulat, quod uisioris
hic rationem non habendam esse commendat Zabarella omni carere
probabilitate, cum conclusio sequatur partem debiliorem.

De medio demonstrationis potissimum.

XXIIII *Si demonstratio potissima sit proprietatis cum subiecto
necessario connexa, adeoque in essentia subiecti causam
habentis, profecto illius medium erit subiecti definitio.*

XXIV Per causam efficientem subiecto extrinsecam nulla demonstratio perfectissima datur, quamvis nil vetet per finalem causam quæ in ipsam subiecti essentiam resolvitur in præstantissima demonstratione procedere.

XXV *Materialis cau.* sens aut formalis in demonstra-
tione medium esse nequit, quippe illam passio non habet, & hac in
ordine ad subiectum non minus, quam ipsa passio ignoratur.

T H E S.

THESES ETHICAE.

In qua operatione beatitudo consistat.

THESES. I.

Sententia communi supposita contra Henricum Gandavensem (qui felicitatem in illapsu DEI ad animae essentiam posuit) beatitudinem scilicet in operatione aliqua circa objectum felicitatis consistere, quoniam illa sit intellectus an voluntatis in qua principaliter, perfectissime & (ut ita dicamus) intensius consistat, tam pulchra quam difficilis est quaestio, illam Thomas praetulit, haec placuit Scoto, suamque opinionem tam specioso utriusque fundamentis statuminavit, ut meritis utramque impugnari facilius, quam defendi alterutram posse arbitreris.

II Sequaces Divi Thomae clamant per actum voluntatis objectum non possideri nec acquiri, sed illius ab intellectu affectionem supponere: contra Scotus contendit hoc non minus esse voluntatis quam intellectus; quia potentiam consequi suum objectum nihil aliud est, quam ferri seu tendere in objectum, tanquam praesens & in se, actum utriusque, quidem praesupponere possessionem objecti beatifici, sed per modum actus primi, actum denique intellectus quo objectum possidetur priorem esse actu voluntatis fateatur, sed generatione non perfectione, causam denum non esse, sed conditionem ut hic eliciatur.

III Illi rursus urgent amorem amicitiae non minus esse in via quam in patria, hic specie diversum esse affirmat: unicuique caritatis habitum oppositis, vel specie eundem esse renuit, vel ad actus specie diversos inclinare posse affirmat: tandem ad idem ob-

jectum

Theses Ethicæ.

jectum sub eadem ratione provocantibus, inde satis non colligi vergerit actuum unitatem, Doctor subtilis, cum alia atque alia sit objecti presentia, ut accidit in cognitione abstractiva & intuitiva.

III Scoto faveat supra voluntatem intellectus præstantia, si illius rationibus credamus, tum ipsius actus excellentia, ex eo, ut ait, manifesta quod per illum finis ultimus sub ratione finis attingatur, tum etiam quod maxime sit appetendus, cum unumquodque suum perfectivum magis quam alterius perfectionem appetat: nobis hæc sententia subtilis & elegans, illa verior & solidior videtur.

An appetitu innato naturaliter feratur homo
ad perfectam beatitudinem.

V **P**ars affirmans quæ Scoto placuit, non immerito nobis videtur à Francisco Suarez, & aliis improbatæ: si enim appetitus hic naturalis esset, utiq; & beatitudo perfecta finis hominis esset naturalis; hinc Scotus ut consentanea principii suis poneret, diserte D. V. M. clarè visum possumusq; finem perfectionemq; naturalem esse rationalis creaturæ pronuntiat.

VI At si perfecta illa DEI adeptio finis esset homini naturalis, ordinationem ad illam per proportionatam ac sufficientiam media humane naturæ debita efflagitaret, cum ad providentiam quæ universis naturæ deberetur vel maxime spectet ordinatio ad finem naturalem.

VII Quid? quod potentia quæ aut eadem cum appetitu est, vel illum fundat; ad perfectam beatitudinem nulla est in homine naturalis sive activa sive passiva: non illa, cum visio DEI, utpote ordinis supernaturalis egeat principio supernaturali, scilicet lumine gloriæ: non hæc quia naturalis non nisi ex forma quam potest recipere solet assumari; at beatifica visio, non secus quam gratia fides & unio hypostatica est supernaturalis, ut propterea ad omnes merito esse dicatur in homine obedientialis potentia, seu capacitas.

De subiecto virtutum.

VIII **H**abitus nonnulli in appetitu sensitivo reperiuntur, per quos rationi facile obtemperat; hos virtutes morales esse Thomæ

Thales Ethice.

sententia est à Scotis, ut nihil videtur merito rejecta et pulcherrime argumentis rursus.

IX. Quando subjectum habet virtutem, electionis non capax tunc illius merito meritoque est necessaria. Quid quod appetitus sensitivus operatur rationem formalem et finem in materia virtutis honeste scilicet sub ratione boni uttingere neque, dilectibili et communi bono, quod maximo momenti argumentum est, quod arbitror.

X. At voluntas rectius est determinans indige. minus, nisi in differentiam esse negaveris ad bonum, malumque, tam recte et non recte. Arguitur: modo sua natura impercabilem esse sequitur, quod scilicet extra subjectum finem fieri oportet. quid? quod omnium hoc est bonum quod apparet bonum voluntatis subjectum esse.

XI. Sed in se indifferens ab intellectu satis determinatur, id in quo scilicet dicitur pulchritudo rationis continetur. Verum est, qui negare ad hoc non debet, magis, vel a quo determinatio habetur ex ratione repetitur, tunc voluntas habitus non tantum ut per illos recte, sed etiam prout et dilectibiliter operetur.

**An virtutes morales necessario cum prudentia
conveniant sint, & e contra.**

XII. Virtus moralis prudentiam connexam habet necessario, quippe nulla electio naturaliter recta esse potest, nisi regula sue et mensura recte scilicet prudentia distans concors sit: cum ratione ergo operantis et habitus ratio sit, etia et virtutis habitus ex electionibus. Ipsi pariter, prudentia habitus, cuius est illud rectum distans eligibile.

XIII. Quando eadem prudentia unus habitus non est, sed pro virtutum multitudine multiplex, ut Scotus arbitratur, aut si unus tantum sit, unum tamen ad omnes virtutes se extendat, quod minus est, satis liquet videtur, unamqueque virtutem moralem perfectam prudentiam minime postulare.

XIV. Prudentiam cum virtute morali non necessariis connexi sed absolute in intellectu cum mala in voluntate electionem posse consistere.

Theses Ethicæ.

considerare Scetus animam, his fundamentis innixas. 1. quod volentem velle posset aut nolle id quod ratio nec appetendum nec aver-
sandum esse iudicavit, licet necessario ad huiusmodi actum appropinquo
objecti præsuponatur. 2. quod posita scientia nihil non so-
lum in universali sed etiam in particulari de aliquo agibili volen-
tas nihilominus velle possit contrarium recto illius scientia disti-
ncti: quæ omnia facilius est dicere, quam probare, probare tamen
facilius, quam defendere.



THESES PHYSICAE.

De pluralitate formarum in eodem composito.

THESES. I.



Necessaria non est ut nonnulli opinantur forma-
rum pluralitas, propter diversos gradus gradica-
mentales, cum hi omnes ab una eademque essentia
necessario petendi sint.

¶ In omni animato aliqua forma, ab ani-
ma realiter distincta sunt: quippe ut alia ex-
tra argumenta hanc conclusionem probantia omitta-
mus, animâ sublatâ idem manet corpus: ergo sub aliqua forma prior
sensui illud docenti ratio suffragatur, si enim aliud est corpus à
quo generatur? quid dispositiones induxit? hic debent Thomistæ inex-
plicabili nodo vincti: cum, licet à contrariis agentibus productum;

Theses Physicæ.

semper idem est cadaver, cur eadem remanent accidentia? An si numerum eadem non sunt, quorsum producta? cum non insequantur formam generalem nec ad ipsam habeant ordinem essentialem.

III Porro cum anima suum receptivum, corpus organicum scilicet non faciat sed supponat, quæro an organorum forma substantiales sint, eo instanti quo materia est perfectè disposita? an non? si posterius materia omnino disposita non erit, quod hypothesi adversatur: si prius ergo ultima dispositio erit aliquando sine anima, vel anima illas formas secum compatietur, quia illud absurdum, concedendum hoc quod querimus: imo si vera dicant Thomistæ pontificia hæ corporibus sanctorum nihil præter materiam primam, quod et in verminibus licet fecere, adorant.

IIII Nec valet illud Thomistarum fundamentum, ex duobus entibus in actu non fieri unum per se: forma enim hæ non constituent compositum ultimatè, sed cum tendentia ordine & potentia ad formam ulteriorem: nec absurdum est, unam ita aliquid in actu constituere ut tamen relinquat in potentia ad actum ulteriorem: sic quantitas materiam actuat, ut adhuc in potentia ad figuram sit, sic, animam intellectus, ut adhuc potentiam ad habitus illa retineat.

V Hinc sequitur falsum esse illud Thomistarum dogma de resolutione usque ad materiam primam, tum etiam universaliter non esse verum generationem unius esse corruptionem alterius, cum in formis subordinatis non ita se res habeat, nec nisi totum naturæ progressum consideres, necessario obtineat veritatem.

An materia cæli sit diversa à materia sublunarium.

VII Icet probabile sit cæli & sublunarium eandem speciem materiam esse, probabilius tamen, supposita incorruptibilitate & ingenerabilitate cæli hæc materias distinguunt.

VII Nec est quod actus Metaph. distinguens materiam denegetur, necessario etiam ab illic concedendus, qui unitatem materie specificam propugnant: alioquin quomodo unam numero materiam ab alia, aut à materia formam discriminabunt.

viii. At in

Theſes Phyſicæ.

VIII *At in omni genere cauſa ad unam primam neceſſario deveniendum. Certe in genere cauſa efficiens, ad unam ſingularem cauſam devenitur, D E V M ſcilicet primum productorem, & ſinem ultimum omnium, quod proſpecto in materia & forma impoſſibile eſt: alioquin res omnes una eſſent numero, atque adeo in his, ad unam genere ſufficit devenire.*

A quo cœli moveantur.

IX *C*orpora cœleſtia intelligentiarum vi cieri communis Philoſophorum ſententia eſt, quod nimirum motu illo circulari naturalam perfectionem intrinſecam, & debitam ſibi adipiſcantur, cum nulla tamen forma activè inclinet ad motum, niſi per illum acquirenda ſit aliqua mobili debita perfectio, naturâ ſcilicet tantum activè propendente ad naturalem perfectionem.

X *At cum generans ſe moveat dum generat, non ob perfectionem ſuam, ſed ſpeciei debitam, omniaq; ad omnes poſitionum diſferentias motu vacui moveantur, cur non talium à ſeipſo propter conſervationem univerſi poteſt moveri?*

XI *Quomodo demum cœli motus naturalis erit (quod illi volunt) ſi à principio extrinſeco ad extrinſecum finem dirigitur, aut ſi ad extrinſecum finem ordinatus, naturalis eſſe poteſt, cur à natura activè produci nequit, quod proſpecto in generatione evidenter cerni videtur?*

XII *Suppoſita communi ſententia quam tanquam probabilem amplectimur, qua facultate intelligentia cœlum cunctis voluntate id peragi Sencinas arbitrat. at volito actio immanens, motio localis actio eſt tranſiens. nec refert quod intelligentia per voluntatem efficaciſſe vult movere, per eandem enim vult intelligere, per quam tamen nemo dixerit immediate intellectionem elicere.*

XIII *Potentiam ergo habet motivam à voluntate & intellectu diſtinctam, ſive illa immediate motum producat (ut Suarez vult) ſeu impetu mediante, tanquam instrumento, quod probabilius arbitramur.*

Theses Physicz.

De speciebus intelligibilibus.

XIII. Si cum Durando, Henrico & Biele species intelligibiles neges quod rationis obiecti cum intellectu unionem qua ad intellectionem omnino necessaria est, & in esse materiali fieri nequit, quomodo deus memoriam qua subtilis speciebus excogitari non posse videtur explicabis.

XV. Si communem sententiam Philosophorum de specierum necessitate amplectaris, quod earum principium productivum statuantur non solum phantasma, cum enim materiale sit in intellectum spirituale agere non potest: nec solus intellectus agens cum hic universalis causa sit, & ex se ad quamcumque speciem producendam indifferens.

XVI. Si utrumque dicas concurrere tanquam causas principales, sed paritales, tunc quare vel phantasma aliquid recipit ab intellectu agente vel nihil: si posterius eadem adhuc est ineptitudo ad agendum que antea fuit, cum eodem modo se habeat, si primum tunc illud materiale est vel immateriale, illud superfluum esset, & hoc est impossibile, unde luce clarius est quod vulgo dicitur & a Cajetano aliisque defenditur de illuminatione phantasmatum, ab intellectu agente, non lumen, sed tenebras huic vel offundere.

XVII. Cum Capreolo aliisque Thomistis doctissimus Ruvius arbitratum intellectum agentem causam esse principalem, phantasma tanquam instrumentum concurrere ad productionem spiritualis speciei: at quomodo quæso faciemus aliquam naturalem rem materiale eo poterit elevare, ut in rem agat immateriale, aut qua ratione hoc ab illis statui possit, qui tanta contentione disputant an etiam per potentiam absolutam miraculose ignis corporeus elevari possit ut agat in demones & animas damnatorum?

XVIII. Nec minor difficultas, si eam alii recentioribus statuant phantasma per modum exemplaris concurrere, cum necesse sit phantasma efficientiam aliquam habere, & nulli conveniat nisi exemplari, nisi cognoscenti cum tamen intellectus agens nihil cognoscat.

Theſes Phyſicæ.

De præſtancia intellectus & voluntatis.

XIX **V**trum intellectus an voluntas præſtantior ſit tam par-
vum quam difficile eſt expedire, illi Thomas & ſequa-
ces, huius Scotus, Henricus & alii plerique primæ concedunt. pro
illo militat cognitio qua perfectiſſimus videtur actus & voluntatis
directivus, viſio denique beatifica in qua ſitam eſſe felicitatem una
pene omnium vox eſt, objectum denique ſimplicius & abſtractius,
ſcilicet verum.

XX Pro voluntate ſtant libertas, amor quem cognitione per-
fectiorem eſſe indicare videtur ejus contrarium ſcilicet odium, cum
docente Philoſopho peſſimum non niſi optimo contrarietur, & per-
fectiſſimus habitus ſcilicet caritas, unde ſi Scholaſticis credas qui
omnia ſcire volunt videri, Seraphim ab amore diſti, Cherubim à cog-
nitione denominati ſunt ſuperiores.

XXI Nec obſtare videtur quod cognitio dirigat: hoc enim non
autoritative facit ſed oſtenſivo, non imperando, ſed conſulendo, & ut
inquit Henricus, ſamulatum hoc arguit, non imperium. nobis licet
utraq; opinio probabilis videatur, illa tamen magis probatur.

A quo voluntas determinetur.

XXII **C**um nulla cauſa indeterminata agat, quærentibus unde
voluntatis determinatio ad agendum proveniat, Thomiſta
id à judicio rationis fieri reſpondent.

XXIII At quomodo hoc fiet ſalva voluntatis libertate? ſi enim
judicio illo quod ad agendum prærequiritur poſito, voluntas diſſentire
non poſſit, utique potentia talis non erit, qua omnibus abſolute
prærequiſitis ad operandum poſſitis, velle poſſit aut non velle, atque
adeo nec libera erit.

XXIII Porro judicium hoc vel abſolute neceſſarium eſt vel
actus ſimpliciter liber: ſi prius evidenter deſtruitur uſus libertatis,
qui nec in ipſo judicio cernitur, nec in actu voluntatis illud ne-
ceſſario conſequenti: ſi poſterior vel liber eſt elicitive ex vi intel-
lectus, vel quia à voluntate imperatur: illud exploſam Durandi ſen-
tentiam

Theses Physicæ.

tentiam sapit, & hoc posito vel in infinitum procedatur, quia de illo actu voluntatis rursus inquiram an ab alio iudicio determinetur, vel, quod sententiam illam destruit; sequetur voluntatem non determinari in omnibus actibus suis liberis, ab intellectus iudicio.

XXV Concludimus ergo voluntatem obiecto oblato omnibusq; positis ad agendam requisitis nullius distincti imperii indigam, ad actionem determinare se, actione ipsa, ad non agendum cessatione ab actu, unde pulchra correlaria vulgo incognita iudiciosus lector deducet.



THESES METAPHYSICAE,

An causa prima cum secundis concurrat.

THESES. I.



Es creata verè ac propriè effectus sibi connaturalis & proportionatus efficiunt, ut illa sententia quæ actionem omnem causis secundis ademptam soli ascribit DEO, ad earum præsentiam omnia producenti, non tantum stulta, quomodo rectè eam insignivit Thomas: sed & natura lumini contraria videatur, tolleretur namq; ea posita discrimen inter actiones vitales & non vitales, immanentes, & transeuntes, monstra nulla essent, æque corruptibilia omnia, & natura rerum ex operationibus frustra quærentur.

II Vera activitas tantum abest ut rebus creatis repugnet ut vel maxime DEI bonitatem, sapientiam, & potentiam illustret,
illam

Theses Metaphysicæ.

illam, quod creaturis non tantum communicaverit esse, verum etiam virtutem aliis se communicandi: istam quod rebus singulis virtutes natura proportionatas induiderit; hanc, quod non tantum ipse possit, operari, sed & efficere ut res aliæ idem suo possint modo.

III *DEVS* tamen per se & immediate concurrit ad actiones omnium creaturarum, ita ut sine ejus concursu nihil possint operari: quippe creatura dependent in esse a *DEO*, ergo etiam in operari, omnisq; effectus causa creata ens est per participationem, eo etiam instanti quo fit, a *DEO* ergo etiam in fieri pendebit.

IIII Imo alioquin non dependeret in esse a *DEO*, atque adeo non posset annihilari: cum annihilatio fiat per abstractionem concursus conservativi, ut necessario *DEVS* in hunc finem rem aliam produceret, vel assumeret vi illius effectus destructiva præditam, non minus falsa, ergo licet magis speciosa sententia Durandi, priori opposita.

Qualis sit concursus primæ causæ cum secundæ.

V *S*ubordinatio & dependentia causarum secundarum à causa prima in sua operatione necessario non efficitur concursus qui causas secundas prius natura quam operentur determinet atque adeo prædeterminet, quocirca concursus divinus habet se per modum actionis immediate attingentis effectum causa secunda, causa ipsa non præmota.

VI Quid? quod prædeterminatio hæc in actibus humanis libertatem tollere videtur, siquidem voluntas humana ante prædeterminationem agere non potest, secundum illos, prædeterminata non potest non agere, nullo ergo unquam tempore eris libera.

VII Concursus *DEI* & actio causa secunda sunt una eademque numero actio, si enim duæ essent, de illa creatura actione quæram an à solo *DEO* fit, an vero ab utroque hic agente, illud profigitatem Durandi sententiam sapit, & hoc est quod volumus, solitaria enim illa actio superflua esset, & actio non fit per aliam actionem, sed immediate ab agente emanat.

VIII Hinc sequitur quod ad modum loquendi attinet, effectus creaturae rebus dei à concursu DEI pendere, actionem vero non item, cum alio & concursus DEI sunt idem; idem autem non pendet à seipso.

An existentia ab essentia sola ratione distinguatur.

IX SI entia sine necessitate multiplicanda non sunt nulla datur pro-
fundo distinctio ex natura rei inter essentiam & existentiam
cum sine ea omnia possunt circa hanc materiam salvari.

X Parvo essentia prout ab existentia contra distinguitur ne-
cessario convenit vel ens actu, vel ens in potentia: si hoc, ratio erit
quod transcendens, omnem rationem entis que in illo est atque
adeo neque etiam per existentiam poterit fieri, ens actu, nisi illud
ens in potentia quod est ex se esse definat: at hoc impossibile est.

XI Existentia Socratis que nunc actualis ante annos centum
possibilis dicebatur, vel poterat ab illo esse possibili traduci ad esse
actuale per se ipsam sine ullo alio superaddito, vel non, si prius ear
non pari ratione & essentia vi agentis suam rationem entis actu
sine alio superaddito obtinebit, si postea, dabitur progressus in in-
finitum.

XII Ad inquit actu esse essentia dabat, non tamen esse ex-
istentia absque illo superaddito: contra, si actu esse essentia dabat
in actu & actualitatem ipsam, cum effectus formalis sine forma
nullum reperitur, neque existentia nihil aliud quam actualitas
essentia est.

IV.

BEIEN NIVIS.

disto non auctoritate, sed ratione, hinc non est in actu.

disto a seipso quodammodo, sed non a seipso.

ad hunc finem datur, ut non sit in actu.

opini o

disto a seipso quodammodo, sed non a seipso.

disto a seipso quodammodo, sed non a seipso.

disto a seipso quodammodo, sed non a seipso.

disto a seipso quodammodo, sed non a seipso.

disto a seipso quodammodo, sed non a seipso.

disto a seipso quodammodo, sed non a seipso.